

**Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника**

МАТЕРІАЛИ

**звітної наукової конференції
викладачів, докторантів, аспірантів
університету за 2022 рік
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника**

3–7 квітня 2023 року

**м. Івано-Франківськ
2023**

*Рекомендовано до видання вченою радою
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника,
протокол № 4 від «25» квітня 2023 р.*

Редакційна рада: Цепенда І.Є. – голова, ректор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», доктор політичних наук, професор; Якубів В.М. – перший проректор, доктор економічних наук, професор; Благун І.С. – доктор економічних наук, професор; Микитин Ю.І. – кандидат юридичних наук, доцент; Великочий В.С. – доктор історичних наук, професор; Федорак В.В. – кандидат історичних наук, доцент; Гасюк І.М. – доктор фізико-математичних наук, професор; Голод Р.Б. – доктор філологічних наук, професор; Заграй Л.Д. – доктор психологічних наук, професор; Кондур О.С. – доктор педагогічних наук, професор; Кугутяк М.В. – доктор історичних наук, професор; Нагорняк М.М. – доктор політичних наук, професор; Пилипів В.М. – доктор фізико-математичних наук, професор; Плекан Ю.В. – кандидат історичних наук, доцент; Случик В.М. – кандидат біологічних наук, доцент; Яців Я.М. – кандидат педагогічних наук, доцент; Яцків Н.Я. – кандидат філологічних наук, професор.

Адреса редакційної ради:

76018, Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Тел. (0342) 59–60–51

МЗ4 **Матеріали** звітної наукової вебконференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2022 рік Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 3–7 квітня 2023 р., м. Івано-Франківськ. Електронне видання. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2023. 339 с.

Видання містить результати наукових досліджень із проблем математики, фізики, хімії, біології, екології, лісівництва, агрохімії, економіки, історії, філософії, політології, релігієзнавства, культурології, соціології, психології, філології, педагогіки, мистецтвознавства, туризму, фізичного виховання і спорту.

Дослідження виконані в наукових лабораторіях та на кафедрах університету.

УДК 378.4(477.86)ПНУ(082)

Список використаних джерел

1. Антоненко В. М. Сучасні інформаційні системи і технології : навч. посіб. Київ : КСУМГІ, 2005. 131 с.
2. Лисенко Н. В., Мацук Л. О., Лисенко О. М. Ознайомлення з природою та основи проєкологічної освіти дітей дошкільного віку : підручник. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2019. 336 с.
3. Освітні технології : навч.-метод. посібник / О. М. Пехота, А. З. Кік-тенко, О. М. Любарська та ін. Київ : Вид-во А.С.К., 2003. 255 с.
4. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібник. Київ : Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
5. Проектні технології у дошкільному навчальному закладі. Харків : Вид. група «Основа», 2009. 234 с.
6. Слобідчиков В. І. Психологічні засади особистісно-орієнтованої освіти. *Світ освіти – освіта у світі*. 2001. №1. С. 14–18.
7. Токаренко Н. М. Метод проєктів як ефективний засіб організації розвивально-пізнавальної активності дітей старшого дошкільного віку. URL: http://poippo.pl.ua/otmz/kruglyj_stol/3.pdf.

ОСОБЛИВОСТІ МУЗЕЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРИКАРПАТТЯ (1991–2022 рр.)

Паска Андрій Валерійович,
аспірант кафедри педагогіки та освітнього
менеджменту імені Богдана Ступарика

Після проголошення державної незалежності перед музеями закладів вищої освіти України постали складні завдання інтеграції в сучасний український освітній простір, оскільки у радянський період вони часто використовувалися як елементи ідеологічної пропаганди. Розпочався процес репрофілювання існуючих музеїв, їхньої реекспозиції, оновлення, висвітлення мало-відомих сторінок історії, які раніше були забороненими. У той же час створено багато нових історичних, етнографічних, мистецтвознавчих, технічних, природничих музеїв, у тому числі у ЗВО Івано-Франківщини.

В умовах сьогодення змінюються функції та завдання музеїв ЗВО. Якщо раніше на чільному місці стояло колекціонування та зберігання артефактів, то тепер велика увага почала приділятися освітньо-виховній функції та передачі певного досвіду аудиторії, науково-дослідницькій діяльності. Серйозним викликом для діяльності музеїв ЗВО стала пандемія коронавірусу та російсько-українська війна. Незважаючи на те, що вони призупинили на тривалий час приймати відвідувачів, їхні колективи продовжували працювати над створенням сучасних онлайн-методик, електронних освітніх та наукових матеріалів, віртуальних екскурсійних турів.

Науково-методичне обґрунтування освітньо-виховних можливостей музеїв ЗВО Прикарпаття, вплив музейної педагогіки на професійну підготовку студентів висвітлювали науковці П. Арсенич, Б. Гаврилів, В. Грабовецький, О. Звар-

чук, В. Калина, П. Лосюк, Л. Прокопів, П. Сіреджук, Р. Скульський, О. Соломченко, Б. Ступарик, Я. Треф'як, Ю. Угорчак, І. Цепенда, І. Червінська та інші.

Музейна педагогіка широко використовується в освітньому процесі Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника. Тут було створено декілька науково-пізнавальних музеїв, серед яких – музей історії університету, музей археології Прикарпаття, музей декоративно-прикладного мистецтва, музей природи, музей Олекси Довбуша, музей навчально-наукового Юридичного інституту.

Музей історії університету був відкритий у 1980 році до 40-річчя заснування Івано-Франківського педагогічного інституту. У той час він мав назву «Музей освіти Прикарпаття» та був одним із перших музеїв такого профілю в Україні. Значну роботу щодо організації музею та налагодження його діяльності здійснили викладачі-науковці історичного факультету: Б. Гаврилів, Ю. Угорчак, Я. Мельничук, І. Цепенда.

Експозиція музею складається з декількох розділів, що розкривають історію шкільництва й освіти Прикарпаття на різних етапах історичного розвитку. У фондах музею зберігається сотні документів, фотографій, книг та інших пам'яток історії розвитку освіти на Прикарпатті.

Музейна експозиція знайомить відвідувачів з історією розвитку освіти на Прикарпатті від часів Київської Русі і Галицько-Волинського князівства до наших днів. На базі музею проводяться тематичні екскурсії для студентів та школярів науково-практичні конференції, виставки, зустрічі з відомими посталями. Молоде покоління завдяки знайомству з музейними артефактами має можливість краще зрозуміти історичний шлях національної освіти, її значення у розбудові Української держави.

У 2021 р. з участю науковців ПНУ ім. Василя Стефаника відбулася науково-практична конференція «Музей сьогодні: аспекти діяльності» на базі Івано-Франківського краєзнавчого музею. Вона розглянула стан музейної справи на Прикарпатті, перспективи її розвитку, сприяла налагодженню наукової комунікації між музеями ПНУ імені Василя Стефаника та Івано-Франківським краєзнавчим музеєм, Національним заповідником «Давній Галич», Бережанським краєзнавчим музеєм, Музеєм Марка Черемшини та ін.

Заслуговує уваги досвід організації та функціонування музею Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв. Музей у 1945 р. започаткував і багато років очолював заслужений працівник культури України, кандидат мистецтвознавства Олексій Соломченко.

Сьогодні музей цього університету став своєрідним науково-пізнавальним центром, у якому зберігається мистецька спадщина кількох поколінь відомих майстрів народної творчості Гуцульщини, кращі дипломні роботи студентів з часу заснування навчального закладу. Викладачі фахової підготовки обов'язково планують академічні години для занять студентів у музеї. Співробітники музею проводять бесіди, лекції, консультації для студентів і викладачів з питань народного мистецтва, аналізують творчість окремих майстрів на конкретних роботах, які знаходяться в експозиції. Зараз у музеї нараховується понад

3,5 тис. експонатів, його матеріали послужили для створення понад 40 документальних кінофільмів вітчизняних та зарубіжних кіностудій.

Музейна педагогіка широко використовується у процесі навчання майбутніх фахівців медичної галузі в Івано-Франківському національному медичному університеті. У 2018 р. тут відкрито музей історії розвитку медицини Прикарпаття, який складається з двох основних відділів: історії ІФНМУ та історії розвитку медицини Івано-Франківщини. Концепція музею полягає у висвітленні важливих напрямів роботи в галузі терапії, хірургії, морфології, стоматології, фітотерапії та ін.

У музеї щороку проводяться Дні відкритих дверей для абітурієнтів. Екскурсії для студентів-першокурсників стають чудовим початком вивчення історії університету, розвитку прикарпатської та української медицини, організації системи охорони здоров'я у різні історичні епохи.

Ще одним оригінальним та популярним музеєм Медичного університету є Анатомічний музей, де студенти мають змогу практично вивчати анатомію людини. Він відкритий у 2015 р. в одному з корпусів університету, нараховує понад 1000 експонатів, які займають чотири зали та підвальне приміщення. На базі музею створено навчально-практичний центр для лікарів Івано-Франківська «Анатомія людини» [2].

Важливим освітньо-культурним закладом Прикарпаття став геологічний музей Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, в якому зібрано понад 10 тис. експонатів. У 2007 р. мінералогічна колекція музею отримала високу оцінку держави – вона була внесена до Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне надбання [3].

Багаті музейні традиції має один з найстаріших на Прикарпатті навчальних закладів – Коломийський педагогічний фаховий коледж. Тут функціонує три музеї: музей історії коледжу, музей коломийської книги та музей української мови.

У 2012 р. відкрито світлицю-музей «Карпатська спадщина» у Надвірнянському коледжі Національного транспортного університету. Його організатори використали концепцію, яка передбачала експонування побутово-ужиткових, сакральних речей та проведення майстер-класів карпатських ремесел: гончарства, вишивання, писанкарства, бісероплетіння. Музей функціонально складається із трьох блоків: виставкового, експозиційного та навчального.

Історико-етнографічний музей «Берегиня» Бурштинського енергетичного фахового коледжу було засновано у 1987 р. Сучасна експозиція музею відкрита у 2001 р. Сьогодні колекція музею становить більше 1500 експонатів – унікальних автентичних артефактів, зібраних студентами, викладачами, місцевими жителями.

Таким чином, музейні заклади системи вищої освіти на Прикарпатті широко впроваджують засоби музейної педагогіки в освітньо-виховній роботі з майбутніми фахівцями різних сфер національного господарства. Музеї ЗВО стали науково-дослідницькими та навчально-виховними центрами, що популяризують здобутки матеріальної і духовної культури українського народу. Перспективи розвитку музеїв ЗВО Івано-Франківщини тісно пов'язані з використан-

ням інноваційних освітніх технологій і музейної комунікації в умовах цифровізації навчальної діяльності, створенням віртуальних освітніх онлайн-платформ.

Список використаних джерел

1. Гаврилів Б., Угорчак Ю., Цепенда І. Народний музей освіти Прикарпаття: путівник. Івано-Франківськ : Прикарпатський університет імені В. Стефаника, 1995. 14 с.
2. Івано-Франківський національний медичний університет : вебсайт. URL: <http://ifnmu.edu.ua> (дата звернення: 12.11.2022).
3. Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу : вебсайт. URL: <http://nung.edu.ua> (дата звернення: 27.10.2022).
4. Паска А. Освітньо-виховна діяльність музеїв закладів вищої освіти Івано-Франківщини. *Вісник науки та освіти. Серія «Педагогіка»*. 2022. № 5 (5). С. 395–409.

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ – ПРЕДСТАВНИКІВ ЦИФРОВОГО ПОКОЛІННЯ

Романишин Руслана Ярославівна,
докторка педагогічних наук, професор,
завідувачка кафедри початкової освіти
педагогічного факультету

Уже кілька років, як у початкову школу прийшли учні – представники цифрового покоління. На розвиток їхніх пізнавальних процесів та метакогнітивних умінь впливає цифрове середовище, у якому вони перебувають з раннього дитинства. У представників цифрового покоління погіршилася пам'ять, значно зменшився обсяг уваги, спостерігається кліпове мислення, яке характеризується комплексом властивостей: своєрідні прийоми одержання та опрацювання інформації (комп'ютерний серфінг), своєрідний стиль читання тексту (початок, кінець, середина – по діагоналі), що спричиняє швидкість обробки інформації, але виникають проблеми з її усвідомленням, встановленням зав'язків між елементами змісту; фрагментарне сприймання інформації призводить до відсутності системності у її змісті та мозаїчності картини світу.

Основою всіх когнітивних процесів є мозок людини. Очевидно, що під впливом новітніх технологій мозок дитини зазнає швидких змін. Щоденний вплив комп'ютерів, смартфонів, пошукових систем (Google, Yahoo) стимулює в мозку зміни на клітинному рівні та поступово укріплює нові нейронні зв'язки при одночасному послабленні старих. Оскільки мозок є основою пізнавальних процесів людини, тому для побудови ефективних методик навчання, потрібно знати, як він функціонує під час виконання навчальної діяльності.

Загалом, нейронауки розглядають розвиток мозку дитини за двома напрямками – *функціональним* розвитком та *розвитком нейронного* апарату. Щодо *першого напрямку*, то з психологічної точки зору її описують з допомогою поняття «*психічні функції*», які являють собою форми психічної діяльності. Се-